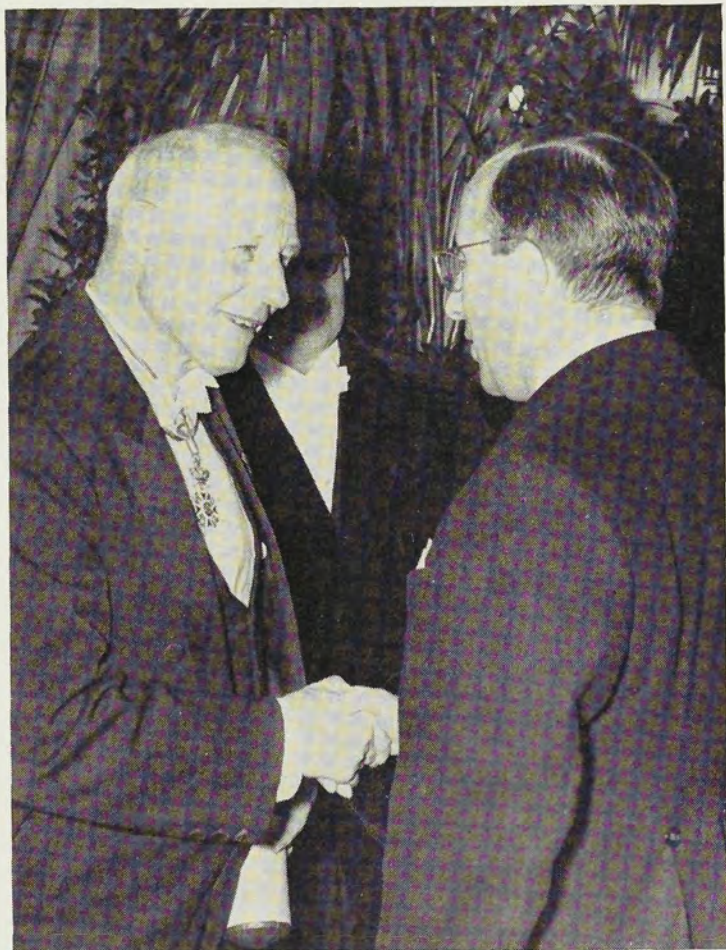

IN MEMORIAM
Dr. H. W. TILANUS

De dood van Dr. H. W. Tilanus roept weemoedige en dankbare gedachten op. Weemoedige, want de na het jaar 1945 onbetwiste leider van de Christelijk Historische Unie was een beminnelijk man, die nooit wilde kwetsen, die graag tegenstellingen verzoende en voor wie vrienden zowel als tegenstanders eerbied koesterden: het kleine staatkundige gestook was hem vreemd; de een karakter soms zo aantastende eerzucht om voor zich zelf een positie op te bouwen, kende hij niet. Ook dankbare gedachten, daar hij, toen vlak na de oorlog het bestaan der Christelijk Historische Unie – een voor het Nederlandse protestantisme karakteristieke partij waarbinnen zich uiteenlopende gedachten der reformatie, praktische vroomheid en een afwijzen van iedere te grote strakheid, ja van alles wat naar een „te” zweemde, zich verenigden – op het spel stond, rustig maar beslist, zonder onzekerheid deze zo bedreigde politieke organisatie voor uiteenvallen wist te behoeden en tot nieuwe stevigheid te brengen.

Voor sommiger besef schuilt er iets bevreemdends in dat Tilanus, die zich nimmer door grote oorspronkelijkheid onderscheidde, die met behoedzaamheid zijn weg ging, die vaardig zonder ooit welsprekend te worden, zijn gedachten in het openbaar formuleerde – niemand heeft hem overigens ooit in verwarring gezien – zulk een grote plaats in het parlementaire tijdvak na de Tweede Wereldoorlog heeft verworven. Een helder verstand, ruime kennis van de onderwijswetgeving, een goed aanvoelen van wisselende staatkundige situaties zijn niet voldoende om een lid der Tweede Kamer, ook al is hij voorzitter van een fractie, tot een gezaghebbend figuur te maken.

Bij langduriger wikken en wegen van wat het karakteristieke in Tilanus' leiderschap is geweest, ontdekt iemand het bij alle minzaamheid onverzettelijke in deze man. Hij was niet een diepzinnig bespiegelenaar, een in staatsrechtelijke of theologische beschouwingen zich verliezend politicus. In zijn voortdurend pogen schijnbaar moeilijke zaken simpel voor te dragen en ook eenvoudig tot een beslissing te brengen – wellicht een door zijn militaire opleiding versterkte neiging – heeft

Dr. H. W. Tilanus
5 oktober 1884 – 16 februari 1966
(receptie t.g.v. erepromotie, 20 oktober 1958)

hij de band tussen geloof en politiek steeds vastgehouden, zag hij in een puur verzakelijkte staatkunde niet enkel een ontluistering, maar een wezenlijke bedreiging en heeft hij zijn volgelingen – vogels van diverse pluimage, of, naar hij ze zelf eens in aansluiting op een tegenstander kenschetste, uiteenfladderende, doch ook weer samen neerstrijkende patrijzen voortdurend verenigd.

Een vernieuwer is Tilanus niet geweest. Hij was een man die in het beheer van 's lands middelen enkel van de grootste zuinigheid wilde horen. Van grote nieuwe wetten koesterde hij een geduchte afkeer: er moest in het zo moeizaam samengestelde bouwsel van het Nederlands onderwijs slechts hier en daar wat vertimmerd, er moest nooit of te nimmer gebroken worden. Zijn evangelische verdraagzaamheid kende grenzen: een samengaan van Rome en Wittenberg lag hem niet; tegen wat hij voor „Kuyperianisme” hield, voelde hij grote bezwaren. Als een ander hem om welke reden dan ook irriteerde, dan had dat vroeg of laat stellig invloed op een door Tilanus overigens natuurlijk in alle eerlijkheid aangenomen houding.

Dat in 1958 de Vrije Universiteit hem een doctoraat in de rechtsgeleerdheid honoris causa wilde verlenen, heeft Tilanus zeer gewaardeerd. Zelden is de Universiteit op haar beurt gelukkiger geweest met een beslissing. Zij was aldus toch in de gelegenheid vooreerst uitdrukking te geven aan haar waardering voor het zo verdienstelijke staatkundige werk door de „jonge doctor” in het gemeen belang en nader ten behoeve van een christelijke-nationale samenleving verricht. Zij kreeg in de tweede plaats een kans uitdrukking te geven aan een gevoel van leed om in het verleden geslagen wonden: nu de christelijk-historische Tilanus wilde komen, schrijnde het gedwongen heengaan van de christelijk-historische De Savornin Lohman minder.

Dus bewaart onze academie de herinnering aan een nobel parlementariër die onverwachts tot een grote taak geroepen niet heeft gefaald en die in zijn oprechte levenswandel de Meester, die hij vurig liefhad, werkelijk zo heeft gevolgd, dat anderen het zagen.

I. A. Diepenhorst